ƏHLİMAN ƏMİRASLANOV - 65

GÖRKƏMLI ALIM VƏ ICTIMAI XADIM

Əhliman Tapdıq oğlu Əmiraslanov 17 noyabr 1947-ci ildə Qərbi Azərbaycanın Göyçə Mahalının Basarkeçər rayonunun Zod kəndində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. 1965-ci ildə orta məktəbi qızıl medalla bitirərək N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuşdur. İnstitutda təhsil alarkən fitri istetadı, yüksək erudisiyası ilə fərqlənən gənc tələbə Əmiraslanov onkologiya sahəsinə daha çox meyl göstərmiş və 1969-cu ildə hələ tələbə ikən, Bakı şəhər kliniki onkologiya xəstəxanasında tibb qardaşı vəzifəsində əmək fəaliyyətinə başlamışdır. O, 1971-ci ildə institutu fərqlənmə diplomu ilə bitirmiş və 1971–1974-cü illərdə Bakı şəhər kliniki onkologiya xəstəxanasının cərrahiyyə şöbəsində həkim-ordinator və şöbə müdiri vəzifələrində çalışmışdır. Ə.T.Əmiraslanov 1974-cü ildə müvəffəqiyyətlə imtahan verərək Moskva şəhərində SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının (TEA) Ümumittifaq Onkoloji Elmi Mərkəzi (ÜOEM) nəzdində aspiranturaya daxil olmuşdur. 1977-ci ildə aspiranturada təhsil müddəti başa çatmamış, «Bədxassəli şişlərlə əlaqədar aşağı ətrafların amputasiyasından sonra xəstələrin reabilitasiyası» mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmiş və tibb elmləri namizədi elmi dərəcəsi almışdır. Ə.T.Əmiraslanov 1977-ci ildən Moskvada SSRİ TEA ÜOEM-inin ümumi onkologiya şöbəsində kiçik elmi işçi, elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrində çalımışdır. Bu dövrlərdə çoxlu miqdarda mürəkkəb cərrahiyyə əməliyyatlarını, o cümlədən, dünyanın bir neçə məşhur klinikasında icra olunan və SSRİ miqyasında ilk dəfə Azərbaycan alimi Ə.T.Əmiraslanov tərəfindən həyata keçirilən «Rotasion plastika» cərrahiyyə əməliyyatı böyük məharətlə yerinə yetirilmişdir. Gənc alim elmi axtarışlarını uğurla davam etdirmiş, 1984-cü ildə «Osteogen sarkomalı xəstələrin kompleks müalicə üsulları» mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

Ə.T.Əmiraslanov 1979 –1985-ci illər ərzində Moskvada apardığı səmərəli elmi – tədqiqat işlərinə görə ardıcıl olaraq SSRİ TEA Ümumittifaq Onkoloji Elmi Mərkəzinin rəhbərliyi tərəfindən müxtəlif mükafatlara layiq görülmüşdür. Həmin illər ərzində ümumi onkologiya şöbəsində «Sümük şişlərinin müalicə metodlarının təkmilləşdirilməsi» mövzusu üzrə cavabdehlik görkəmli alim Ə.T. Əmiraslanova tapşırılmış və o, bu vəzifənin öhdəsindən bacarıqla gəlmişdir.

Ə.T.Əmiraslanov ardıcıl olaraq bir neçə elmi tapıntını müvəffəqiyyətlə praktikaya tətbiq etmişdir. Belə tapıntılar sırasında dayaq – hərəkət aparatı şişləri zamanı bərpa müalicəsi metodları əsas yer tutur. Ə.T.Əmiraslanov keçən əsrin 70–80-ci illərində «Dayaq – hərəkət aparatı şişləri olan xəstələrin reabilitasiyası və müalicəsi» üzrə Ümumittifaq Məktəbinə rəhbərlik etmiş və dəfələrlə SSRİ Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisinin qızıl medalları ilə təltif edilmişdir.

Ə.T.Əmiraslanovun məhsuldar fəaliyyəti 1985–ci ildə «Sümük sarkomaları» adlı monoqrafiyada öz

əksini tapmış və bu orijinal monoqrafiyaya görə o, SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının 5 ildə bir dəfə təqdim edilən «akademik N.N.Petrov adına» mükafatı və medalı ilə təltif edilmişdir.

Dünyada tanınan və layiqli nüfuz qazanan alim 1986-cı ildə elm və texnika sahəsində «Onkoloji xəstələrin bərpa müalicəsi metodlarının işlənib hazırlanması və onların klinik təcrübədə tətbiqi» haqqındakı silsilə elmi – texnoloji işlərinə görə SSRİ Dövlət Mükafatı laureatına layiq görülmüşdür.

1987-ci il iyunun 18-də Ə.T.Əmiraslanov ÜOEM-in ümumi onkologiya şöbəsində aparıcı elmi işçi vəzifəsinə təsdiq edilmiş, 1989-cu ildə həmin şöbədə professor vəzifəsinə seçilmiş və 1992-ci ilə qədər həmin vəzifədə çalışmışdır.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının Onkoloji Elmi Mərkəzində praktik işlə bərabər, elmi – təşkilati işlərlə də məşğul olmuşdur. O, həmin illərdə «Onkologiya» ixtisası üzrə İxtisaslaşdırılmış Elmi Şuranın, həmçinin Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının (RTEA) Onkoloji Elmi Mərkəzinin Elmi Şurasının üzvü olmuş, Moskvada işlədiyi müddətdə 12 tibb elmləri namizədi və 5 tibb elmləri doktoru işinə bilavasitə rəhbərlik etmişdir.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov 1991-ci ildə yüksək ixtisaslı tibb kadrları hazırlığındakı, eləcə də tibb elminin və səhiyyənin inkişafındakı görkəmli xidmətlərinə görə «Əməkdar elm xadimi» fəxri adına layiq görülmüşdür.

Keçən əsrin 80-ci illərinin sonu, 90-cı illərinin əvvəlləri Azərbaycan üçün çox çətin olan illərdə bir çox mütəxəssislərin vətəni tərk edib başqa ölkələrə getdiyi bir zamanda, Əhliman Əmiraslanov Moskvadan Bakıya gəlməyi və öz peşəkar həkimliyi ilə xalqa dayaq olmağı qərarlaşdırdı. O, öz xeyirxahlığı, təmənnasız xidməti ilə tezliklə əhalinin hörmət və məhəbbətini qazandı.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov 19 ildən artıqdır ki, Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru vəzifəsində çalışır və hazırda da bu vəzifəni şərəflə yerinə yetirir. Ə.T.Əmiraslanov eyni zamanda 1993-cü il martın 23-də müsabiqə yolu ilə Azərbaycan Tibb Universitetinin onkologiya kafedrasının müdiri vəzifəsinə seçilmişdir. O, 2007-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Biologiya Elmləri Bölməsinin akademik- katibi seçilmışdır.

Alim öz doğma xalqına, vətəninə xidmət etməyi özünün borc hesab edir. ATU-nun Onkoloji Klinikasında daim xəstələri qəbul edir, məsləhətlər verir və mürəkkəb cərrahi əməliyyatı bilavasitə özü həyata keçirir. Ona görə də xalq onu təkcə dünya şöhrətli alim, bacarıqlı təşkilatçı, səriştəli təhsil işçisi kimi deyil, həm də qayğıkeş və ünsiyyətli bir həkim kimi tanıyır və sevir.

Akademik Ə.T.Əmiraslanovun elmi-tədqiqatlarının əsasını dayaq – hərəkət aparatı, yumşaq toxumalar və bir sıra daxili orqanların, həmçinin vəzilərin bədxassəli şişlərinin öyrənilməsi, eləcə də onların effektli müalicə metodlarının və profilaktikasının işlənib hazırlanması, bu metodların praktikada uğurla tətbiq edilməsi təşkil edir. Akademik Ə.T.Əmiraslanovun bu sahədə təklif etdiyi yeni müalicə metodları artıq sınaqdan çıxaraq praktik səhiyyədə müvəffəqiyyətlə tətbiq olunur və hazırda ondan müxtəlif klinikalarda geniş miqyasda istifadə edilir. Onun təklif etdiyi müasir müalicə metodu xəstəliyin uzaq nəticələrini yaxşılışdırır, əlillik dərəcəsini azaldır, qısa müddətdə xəstələrin aktiv əməyə və məişətə qayıtmalarına kömək edir.

Akademik Ə.T.Əmiraslanovun elmi işləri nəinki ölkəmizdə və MDB ölkələrində, eləcə də dünyanın digər qabaqcıl ölkələrində geniş yayılaraq onkologiya elmində yeni mərhələnin başlanmasına əsaslı zəmin yaratmışdır. O, dəfələrlə Amerika Birləşmiş Ştatlarında, Fransada, Yaponiyada, İtaliyada, İsveçdə, Yunanıstanda, Macarıstanda, Bolqarıstanda, Çexiyada, Almaniyada, Sinqapurda, Türkiyədə, Rusiya Federasiyasında, Polşada, İsraildə, Pakistanda, Kanadada, İranda, Avstriyada və digər ölkələrdə keçirilən qurultay, simpozium, konqres və konfranslarda elmi məruzələrlə çıxışlar etmiş, onkologiya sahəsində əldə etdiyi yenilikləri beynəlxalq miqyasda böyük müvəffəqiyyətlə nümayiş etdirmişdir.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov 400-dən çox elmi əsərin müəllifidir. Onun əsərlərinin böyük əksəriyyəti dünyanın bir çox ölkələrinin nüfuzlu jurnal, toplu və məcmuələrində nəşr edilmişdir. Əsərlərindən 18-i monoqrafiya, 16-sı ixtira və səmərələşdirici təkliflər, 28-i dərslik və dərs vəsaiti, 20-si metodik tövsiyədir. Akademik Ə.T.Əmiraslanovun «Onkologiya» adlı ilk orijinal dərsliyi azərbaycanlı tələbələr üçün əvəzsiz töhfə olmuşdur. Onun 1995-ci ildə Ankarada çapdan çıxan «Bədxassəli sümük şişlərinin proqnozu», 1999-cu ildə çap olunan «Onkoloji kaxeksiya» adlı monoqrafiyaları da geniş oxucu kütləsi tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdır.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov elmi – pedaqoji kadrların hazırlanması məsələsinə xüsusi diqqət yetirir və bu sahədə də məhsuldar çalışaraq öz yetişdirmələrinə tələbkarlığı bir an belə azaltmadan, böyük qayğı, yüksək həssaslıqla yanaşır. Əhliman Əmiraslanov məktəbinin yetişdirmələri nəinki Azərbaycanın, eləcə də keçmiş SSRİ– nin müxtəlif klinikalarında çalışaraq, onun yolunu davam etdirirlər. Ə.T.Əmiraslanovun bilavasitə rəhbərliyi altında 42 nəfər dissertasiya müdafiə etmiş və

onlardan 32 nəfəri tibb elmləri namizədi, 10 nəfəri isə tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov «Azərbaycan Tibb Jurnalının» və «Sağlamlıq» jurnalının redaksiya heyətinin üzvüdür. O, ATU-nun «Təbib» nəşriyyatının yaradıcılarından biri kimi geniş diapazonlu nəşriyyat işlərinin həyata keçirilməsində aktiv rol oynayır.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının, Rusiya Təbiət Elmləri Akademiyasının, Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının, Polşa Tibb Elmləri Akademiyasının həqiqi üzvü, Ümumdünya Tibb Akademiyasinin, Ümumdünya Ortoped–Travmatoloq və Onkoloqlar Assosiasiyalarının, Yunanıstan, Çexiya, Macarıstan Onkoloqlar Cəmiyyətlərinin, Avropa Bərpa Cərrahlığı Assosiasiyasının, Amerika Klinik Onkoloqlar Cəmiyyətinin üzvüdür.

Akademik Ə.T.Əmiraslanov 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikasının ali mükafatı – "Şöhrət" ordeni ilə təltif olunmuşdur. Polşa Tibb Elmləri Akademiyasının Albert Şvaytzer adına mükafata və Böyük qızıl medalına (1999), RTEA akademik N.N. Bloxin adına qızıl medalına (2007), Rusiyanın «XXI yüzilliyin liderləri» proqramı çərçivəsində «Millətin intellekti» adlı beynəlxalq təltifə (2009) layiq görülmüşdür.

O, 1990-cı ildə 12-ci çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin, 2010-cu ildə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı seçilmiş, Azərbaycan dövlətinin və xalqının mənafeyini müdafiə edən məsələlərin müzakirəsində, ərazi bütövlüyümüz, müstəqilliyimiz və dövlətçiliyimizin qorunmasında fəal iştirak etmişdir. O, həmçinin Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçı dövlətlərinin Parlamentlərarası Assambleya Şurasının üzvü kimi də fəaliyyət göstərmişdir.

Akademik Ə.T. Əmiraslanov 1999-cu ildə YUNESKO xətti üzrə «Bioetika, elmi biliklərin və texnologiyaların etikası» Azərbaycan Milli Komitəsinin Rəyasət Heyətinin üzvü, YUNESKO-nun ekspertidir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun Himayədarları Şurasının, Azərbaycan Respublikası Dövlət Mükafatlarının verilməsi üzrə Komissiyanın, həmçinin «Azərbaycan Respublikası Milli Atlası»nın tərtibi üzrə redaksiya heyətinin üzvüdür. O, 2011-ci ildə Avropa Tibbi-Onkologiya Cəmiyyətinin həqiqi üzvü və Dünya Azərbaycanlılarının III qurultayında Dünya Azərbaycanlılarının Əlaqələndirmə Şurasının üzvü seçilmişdir.

Akademik Əhliman Əmiraslanov həm həkim, müəllim və böyül elmi-tədqiqat işləri aparan alim, həm də Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru və Milli Məclisin deputatı kimi yerinə yetirdiyi məsuliyyətli işlərin sabahını düşünərək daim axtarışlarını davam etdirir və Azərbaycan elmini beynəlxalq miqyasda ləyaqətlə təmsil edir.

AMEA-nın prezidenti, akademik
MAHMUD KƏRIMOV